

Левковець А.С.

студентка інституту мистецтв,

Науковий керівник: Школьна О.В.

доктор мистецтвознавства, завідувач кафедри,

Київський університет імені Бориса Грінченка

МОРСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ ВОДНИХ ПРОСТОРІВ ТУРЕЧЧИНИ У ТВОРЧОСТІ І.К. АЙВАЗОВСЬКОГО

Любов до моря має величезну історію. Тисячі років воно неодноразово ставало центром, початком і відправною точкою для створення найзнаменитіших шедеврів, які і до цього дня захоплюють глядача.

На картинах раннях художників можна було зрідка зустріти морську тематику, не кажучи вже про повноцінний сюжет на цю тему. Але в середині сімнадцятого століття все змінилося, морський пейзаж став з'являтися як самостійний жанр. Його яскравими представниками стали англієць Вільям Тернер і вірменин Іван Айвазовський, який написав близько 6000 картин на морську тему.

Іван Костянтинович Айвазовський – яскравий представник художників-мариністів XIX століття. Ще під час життя він став найзнаменитішим художником Європи. Його роботи прикрашають стіни музеїв та приватних колекцій у багатьох країнах світу. Однією з таких країн стала Туреччина, в якій досі зберігаються роботи великого митця. Знайомство І. Айвазовського з Османською імперією почалося в 1845 році. Середземноморська географічна експедиція, у складі якої був Іван Костянтинович, вирушила до берегів Туреччини і Малої Азії. Після знайомства з Константинополем, художник повертався туди не одноразово, адже це місто захопило його своєю величчю. Там проходили його виставки, він зустрічався з правителями Туреччини і отримував від них нагороди. За своє життя, Айвазовський написав чимало полотен з видами Туреччини, а точніше, її водними просторами.

Картини Айвазовського, незалежно від часу їх створення, як правило, витримані в якомусь певному кольорі. Ще В.В. Стасов і А.П. Боголюбов справедливо відзначили цю особливість його картин. Вони зазвичай блакитні або рожеві, жовті або лілові, зелені або сині. Цей певний колірний лад картини створювався підбором палітри відповідного

барвистого складу. Іноді художник будував колорит картин на різкому протиставленні основних кольорів палітри, ніж досягав великої насиченості і яскравості кольору. У живописі Айвазовського досить часто зустрічаються картини, барвиста гамма яких вкрай насичена. Однією з них стала картина: «Вид Константинополя і Босфора» 1856 р. (рис. 1), яка зображує улюблене місто художника.

Рис. 1. Вид Константинополя і Босфора

Насичені блакитні кольори моря та неба світліють від теплих жовтих відтінків сонця, яке почало підійматися над містом. На передньому плані шлюпки рибалок відчалують від берега. А трохи далі над містом піднімаються вежі мінарету. Настрій картини тихий, спокійний, життя ніби завмерло, але не в нерухомості, а в споконвічності процесу: багато століть сонце так встає над Босфором, і безліч років такі солодко-туманні світанки будуть повторюватися знову. Витончено збудований колорит картини створює відчуття одночасно спеки і свіжості, а також передає особливий настрій східного життя.

Багато робіт художника, які зображують Константинополь, мають елементи східної архітектури. Наприклад, собор Святої Софії не раз з'являється на полотнах Айвазовського: «Вид Константинополя при місячному освітленні» 1846 р. (рис. 2), «Вид Константинополя» 1851 р., «Нічний Константинополь» 1886 р., «Місячна ніч на Босфорі» 1894 р. (рис. 3).

Рис. 2. Вид Константинополя при місячному освітленні

Рис. 3. Місячна ніч на Босфорі

Картини Івана Костянтиновича можна розглядати годинами: спочатку бачиш чудове море та небо, переливи світла на воді, згодом починаєш вдивлятися в архітектуру, кораблі, іноді можна зустріти людей на прибережжі. Усе це дає глядачеві можливість понуритись у атмосферу, що царила в той момент у Константинополі.

Творчість найбільшого руського мариніста І.К. Айвазовського підпорядкована естетиці романтизму. Непостійна, вічно мінлива, рухлива морська стихія не тільки підказувала художнику ефектні сюжети, але давала йому можливість з надзвичайною майстерністю передавати складні рефлекси світла, проникаючі в товщу води і відображення на її поверхні.

Подорожі до Константинополя залишили глибокий слід у творчості І.К. Айвазовського. Художник захоплювався величчю і красою цього

міста. Це можна побачити у його чисельних полотнах, присвячених морським просторам Туреччини, які зберігаються в музеях та приватних колекціях у різних країнах світу. Творча спадщина мариніста величезна, а популярність творів лише зростає. Інтер'єри палацу Долмабахче й досі прикрашають картини Івана Костянтиновича, які мають не тільки художнє, але й історичне значення. Адже на полотнах художника зображується реальна історія османської Туреччини.

Сейтасанов Е.Р.

аспірант,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ВІТРАЖІ В АРХІТЕКТУРІ КРИМСЬКИХ ТАТАР

Протягом ряду епох складна еволюція етнокультурних традицій, що мають в своїй основі найдавніші пласти історії культури, знаходять відображення в архітектурі кримських татар. Не останнє місце займають питання кримсько-татарського вітража і декоративного оздоблення елементів кримсько-татарського житла в XVIII-XIX ст. в гірських, передгірних і степових районах Криму.

Вітраж має велику емоційно-художньою силою у формуванні образу архітектурного середовища. Цікавий сам по собі, він набуває додаткової виразності в поєднанні з іншими видами просторових і образотворчих мистецтв. Оперуючи одночасно такими засобами як світло і колір, вітраж може грати в інтер'єрі значну роль, наповнюючи простір кольоровим мерехтливим світлом, вносячи момент ірреальності сприймається середовища.

Вітраж, як вид декоративного мистецтва, був поширений у кримських татар. У житлових приміщеннях містилися решітки з дерева з вставленими в них кольоровими скельцями, візерунок яких становив геометричні фігури і цілі орнаменти. Віконні візерункові решітки називали – «пенджер». Такі вікна відрізнялися витонченістю малюнка, різноманітністю і красою геометризованого орнаменту [6]. Кримсько-татарський орнамент можна розділити на два основних підвиди: рослинний – візерунок з кучерявих стебел, пагонів, з різноманітними